

Bulletin 123

Februari 2014

Vriendenkring van het Streekmuseum Hoeksche Waard

Contributie minimaal €15,00 per persoon per jaar. ING Bank nr. 3870852
De Stichting Vriendenkring is ANBI-geregistreerd.

Dagelijks bestuur

Voorzitter

mr. G. Schilperoort

Secretaris

mr. R. van der Waal
tel. 015-2569775

Penningmeester en
ledenadministratie

C. Spruit
@: cor.spruit@hccnet.nl
tel. 0186-601385

Redactiecommissie

mr. G. Schilperoort
mr. R. van der Waal

Redactieadres

Hofweg 13
3274 BK Heinoord
@: rvanderwaal@planet.nl

Lay-out

J. Koster
@: jmwkoster@upcmail.nl

't Hof van Assendelft

Hofweg 13
3274 BK Heinoord

Boerderij Oost-Leeuwenstein

Dorpsstraat 13
3274 BB Heinoord
tel. 0186-601535
www.streekmuseumhw.nl
@: info@streekmuseumhw.nl

Openingstijden

museum

woensdag t/m zondag
13.00 tot 17.00 uur.
zaterdag 10.00 tot 17.00 uur.

documentatie-
centrum

woensdag 9.00 tot 13.00 uur.
zaterdag 10.00 tot 17.00 uur.

INHOUD

Van de voorzitter	3
Nieuwe vrienden	5
Impressie van de Vriendendag 2013	6
Activiteitenagenda	10
Lezing Jan Brokken	11
Erfgoedkoepel HW: 36 museumrondleiders opgeleid	12
Training Rondleiders	14
Gekeerde Grond	16
De Hoeksche Waard in verzet tegen Napoleon	20
Aanwinsten	22
Genealogie & Streekhistorie	23
Dialecten Hoeksche Waard	26
De vragenrubriek	31

VAN DE VOORZITTER

Beste vrienden,

Tijdens de druk bezochte nieuwjaarsreceptie in 't Hof van Assendelft op 16 januari jl. bracht bestuursvoorzitter Gert-Jan Buitendijk het nieuws naar buiten, dat Belle van den Berg een vaste aanstelling heeft gekregen als museumdirecteur. Op deze mededeling volgde een luid gejuich van de aanwezigen, die moeilijk konden applaudisseren omdat vrijwel iedereen een glas prosecco in de hand had. In elk geval bestaat er geen misverstand over dat onze museumdirecteur door alle betrokkenen zeer wordt gewaardeerd, niet alleen als persoon maar ook door de extra tijd en energie die zij in het museum steekt buiten haar reguliere werktijden.

Belle van den
Berg een vaste
aanstelling

Na afloop van de nieuwjaarsreceptie werd aan iedere vrijwilliger een exemplaar uitgereikt van het in 2003 heruitgegeven boek van M. Allewijn over de watersnoodramp van 1 februari 1953 "Een zee van water". Bij het boek, dat oorspronkelijk in 1983 verscheen, hoort een dvd over de ramp en het indrukwekkende relaas dat Bas Rustenhoven schreef over die nacht, waarin hij zijn ouders, broers en zussen verloor. De opdrachtgever voor de heruitgave was ASR Levensverzekeringen N.V., als opvolger van de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen. De huidige rentmeester, de heer T.J. Bor, heeft het restant van deze uitgave ter beschikking gesteld van het Streekmuseum, waarvoor wij hem zeer erkentelijk zijn. Het plan is opgevat om dit boek aan te bieden als welkomstgeschenk voor nieuwe vrienden.

Boek van
M. Allewijn
over de
watersnoodramp
welkomst -
geschenk voor
nieuwe vrienden

De afgelopen maanden is hard gewerkt aan de inrichting van de museumboerderij "Oost-Leeuwenstein". Volgens de planning heeft de officiële heropening voor het publiek al plaatsgevonden als het volgende Bulletin verschijnt. Zodra de openingsdatum vast staat, zal die op de website van het museum te zien zijn. Het loont de moeite om regelmatig op de website te kijken, ook om zo op de hoogte te blijven van de vele activiteiten die door en in het museum worden georganiseerd.

Inrichting en
opening van
"Oost-
Leeuwenstein"

Als vriend van het Streekmuseum heeft u tijdens de speciaal voor de vrienden georganiseerde rondleidingen en tijdens de Vriendendag op 12 oktober jl. zelf kunnen zien hoe de inrichting vorderde. Een impressie van de Vriendendag treft u elders in dit Bulletin aan.

Tentoonstelling
“Au fil des
marquoirs”

In Bulletin nummer 121 (juni 2013) werd u geattendeerd op de tentoonstelling “Au fil des marquoirs” in Parijs, waar een groot aantal merk- en stoplappen uit de collectie van Joke Visser te bewonderen was. Van 26 oktober 2013 tot en met 2 februari 2014 was een groot deel van de in Parijs geëxposeerde collectie van Joke Visser te zien op de tentoonstelling “Oefenstof” in de voormalige Chassé-kazerne van het Breda’s museum. Joke Visser, die veel waardering heeft voor de uitgebreide textielcollectie van ons museum, gaf elke zondagmiddag rondleidingen. Een aantal vrijwilligers en vrienden van ons Streekmuseum heeft deze tentoonstelling bezocht en deelgenomen aan de rondleiding.

Wij danken u bij
voorbaat voor
uw bijdrage

Zoals gebruikelijk treft u bij het eerste nummer van het Bulletin van het jaar een bijlage aan, namelijk de acceptgirokaart voor uw bijdrage over 2014. Net als vorig jaar is de bijdrage minimaal € 15,-- per persoon. Veel vrienden maken een hogere bijdrage over en dat gebaar wordt zeer gewaardeerd. Wij danken u (bij voorbaat) voor uw bijdrage. Maakt u het snel over? Dan hoeft de penningmeester u geen herinnering te sturen. Uw bijdrage is aftrekbaar voor de inkomstenbelasting omdat de Vriendenkring bij de belastingdienst is gerangschikt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

Gert Schilperoort

Ontvangst in de koffiehoek van de Boerderij op de Vriendendag

NIEUWE VRIENDEN

Aan het begin van een voor het Streekmuseum opnieuw bijzonder jaar, konden wij weer een aantal nieuwe vrienden bijschrijven. Aan het begin van het jaar zijn er ook altijd opzeggingen, waardoor bij de Vriendenkring nu per saldo 1605 vrienden zijn aangesloten. Helaas moesten wij een achteruitgang vaststellen in het aantal mensen dat financiële steun verleent aan het museum. Desondanks kan het Streekmuseum Hoeksche Waard trots zijn op een Vriendenkring, die één van de grootste in Nederland is!

De onderstaande personen hebben wij in de afgelopen periode kunnen verwelkomen bij de Vriendenkring:

J.G. Millenaar	Zuid-Beijerland
H.M. Visser en N. Visser - de Meer	's-Gravendeel
M. Baars	Klaaswaal
R. Roth	's-Gravendeel
A. de Vos	's-Gravendeel
B.H.C. van der Meer - Beek	Hendrik-Ido-Ambacht
F.M. Visser - Roos	Nieuw-Beijerland
S. de Vos	Utrecht
J. van der Pligt	Heinenoord
G.A. van Bellen - Bussing	Numansdorp
R. Helleman	Zuid-Beijerland
J. Dekker - van Noordt	Oud-Beijerland
N. Boels	Klaaswaal
L.H.R. de Raad en H. de Raad - Buis	Goudswaard
M. van der Meer	Oud-Beijerland
G. van der Hoek	Oud-Beijerland
H.P. Steenbeek	Numansdorp
H. Muller	Maasdam
H. van Hal	Oud-Beijerland

IMPRESSIE VAN DE VRIENDENDAG 2013

De redactie heeft de heer Dirk de Man uit Oud-Beijerland bereid gevonden zijn impressie van de Vriendendag in dit Bulletin weer te geven. Vermeldenswaard is, dat de heer De Man al in 1966 als 13-jarige vrijwilliger heeft meegewerkt om met een klein groepje 't Hof van Assendelft geschikt te maken als streekmuseum. Toen met veel enthousiasme, doorzettingsvermogen en heel weinig middelen. Medeoprichter van het Streekmuseum en leraar aan de HBS in Oud-Beijerland de heer J. de Rooy, onder anderen gesteund door de rentmeesters de heren J. Verhoeven en J. Verhagen, had destijds aan de leerlingen om assistentie gevraagd. Een aantal van hen, waaronder dus de heer De Man, heeft aan die oproep gehoor gegeven.

Vandaag worden we met de vrienden van het Streekmuseum Hoeksche Waard ontvangen door het Streekmuseum in de tweede

locatie, de monumentale hoeve Oost-Leeuwenstein met zomerhuis, welk monument nu wordt getransformeerd tot museumboerderij.

Als we op deze zonnige ochtend de hoeve naderen over een wat rommelig pad en de openstaande glimmende schuurdeuren binnengaan, komen we door een aluminium pui in een enorme lege schuur waar het geroezemoes klinkt van vrienden aan de koffie. We worden eveneens ontvangen met koffie en een heerlijke cake van vermoedelijk Engels recept, en kijken rond in de nu nog lege

boerschuur met houten staande palen en liggers van grof geschilde boomstammen, die als spanten het schuurdak dragen. Na een hartelijk welkomstwoord van de voorzitter en de directeur, worden de vrienden uitgenodigd om het nu nog lege museum te gaan bekijken. Het is mooi en apart zo'n leeg museum, maar mijn partner en ik kunnen niet wachten tot het gevuld is met de nu opgeslagen gebruiksvoorwerpen uit de Hoeksche Waard en de daarbij bijbehorende verhalen en gebruiken. Na de ontvangst en deze bezichtiging kunnen de vrienden lezingen bijwonen.

Op naar de lezing van Arjan Nobel in het Hof van Assendelft. In de leeszaal legt Arjan Nobel uit of de gewone man in de 17e en 18e eeuw invloed had op het bestuur en hoe.

Hij geeft op heldere wijze inzicht in de vastlegging van rechten door de overheid. Mij viel op dat er ook in de 17e en 18e eeuw de gewone man in beperkte mate invloed kon uitoefenen door het indienen van Requesten.

Vervolgens gaan we naar een lezing van Alex van der Woel in – en over de geschiedenis van de kerk van de Nederlands Hervormde Gemeente Heinenoord. Die staat op de plaats waar mogelijk in 1216 al een kerk stond, nu ca 800 jaar later. En die ontwikkelt zich tot een rooms-katholieke kerk gewijd aan Johannes de Doper. Tot 1572 de Reformatie komt, opstand tegen de roomsen.

De laatste pastoor Andries Woutersz. wordt op 9 juli 1572 in Heinenoord gevangen genomen en weggevoerd naar Den Briel door de geuzenleider Lumey. Samen met nog 18 andere geestelijken zijn zij buiten de stad Brielle, in de schuur van het klooster Rugges vreselijk gemarteld en daarna opgehangen. In Den Briel bevindt zich aan De Rik een bedevaartskerk, die 360 jaar nadien, in 1932 werd gebouwd ter ere van- en nagedachtenis aan deze martelaren. Op het achterliggende Martelveld bevond zich de turfschuur waarin de Martelaren van Gorkum zijn gemarteld en opgehangen. In het museum van Den Briel is hier onder meer een expositie over. Dan realiseer ik me dat na 414 jaar, die geschiedenis onuitwisbaar verbonden is aan de kerk van Heinenoord middels zijn laatste pastoor Andries Woutersz, één van de martelaren van Gorkum die in Den Briel is opgehangen door de Geuzen bij de bevrijding van de Nederlanden.

Na de lezing in de kerk wandelen we in vrede terug voor een kopje koffie naar het Hof van Assendelft. Het was een historische, leerzame en leuke zonnige middag in een historisch mooie Heinenoordse dorpskern met een rijkdom aan monumenten uit de 17e en 18e eeuw. Bij nazoeken zijn dat het prachtige Hof van Assendelft, gebouwd in 1767 door Sara Louisa du Faget van Assendelft. Zij was de laatste ambachtsvrouw van Heinenoord. Haar echtgenoot Otto Jan Willem du Faget van Assendelft was heer van Heinenoord, een Heerlijkheid, ontstaan uit een 15e eeuwse

droogmakerij groot 1029 mergen en 981 roeden.

Verder de boerderij Oost-Leeuwenstein gebouwd in 1763, bestaande uit een schuur met aangebouwd woonhuis en een zomerhuis, nu de tweede locatie van het Streekmuseum.

Op een steenworp liggen nog twee monumentale boerderijen (Midden-Leeuwenstein, gebouwd in 1750 en herbouwd in 1854 en West-Leeuwenstein gebouwd in 1762), de molen van Goidschalcoord uit 1718, een renteniershuis uit 1879 en de Watertoren uit 1910 (komst van drinkwater en waterleidingen). Vorenstaande geeft ook de bloeiperioden aan in Heinenoord en Goidschalcoord.

Dat leidt tot de vraag: wie waren de opdrachtgever(s) van die boerderijen en het renteniershuis?

Activiteitenagenda

Februari-juni 2014

- 22-02** **Rondleiding met gids.** Van februari tot en met november wordt elke laatste zaterdag van de maand een rondleiding gegeven door 't Hof van Assendelft, die begint om 14.00 uur.
- 05-04** **Nationale Museumdag.**
01-05 **Lezing Jan Brokken.** Zie informatie op de volgende bladzijde. Kaartverkoop start 1 maart.
Locatie: 't Hof van Assendelft.
Tijd: 20.00 uur
- 02-05** **Kinder Rondleiding in boerderij Oost-Leeuwenstein.**
Er worden verhalen verteld over de personages die de boerderij bevolken. Meer informatie volgt.
Locatie: Boerderij Oost-Leeuwenstein
Tijd: 14.00 uur.
- 21-06** **Rommelmarkt.** Verkoop van boeken op Rommelmarkt i.s.m. Hervormde Kerk.
Locatie: Hofweg Heinenoord
Tijd: 10.00 uur

LEZING JAN BROKKEN

Heinenoord en Rhoon, twee dorpen schuin tegenover elkaar liggend aan het water.

Allebei overkwam hen een Duits vergeldingsdrama in de Tweede Wereldoorlog.

Schrijver Jan Brokken reconstrueerde in 'De vergelding - een dorp in tijden van oorlog' het Rhoonse verhaal. In het boek is een prominente rol weggelegd voor een verzetsman, geboren in Puttershoek, die ook in Heinenoord heeft gewoond en gewerkt.

Schrijver
Jan Brokken
reconstrueerde in
'De vergelding -
een dorp in tijden
van oorlog' het
Rhoonse verhaal

In Rhoon werd een verzetsdaad gepleegd, een loshangende elektriciteitsdraad in het donker kostte in 1944 een Duitser het leven. Sabotage, vond de bezetter en er werd een razzia gehouden, waarbij zeven mensen uit Rhoon doodgeschoten werden. In Heinenoord werd ook een verzetsdaad gepleegd en dat kostte 10 mensen, willekeurige gevangenen, het leven.

Wat een gewone Nederlander in de oorlog meemaakte, wordt in dit boek beschreven en het leest als een ware thriller, ware het niet dat het dus volledig op waarheid is gebaseerd.

Jan Brokken komt, op uitnodiging van het Streekmuseum Hoeksche Waard en de Bibliotheek Hoeksche Waard, op donderdag 1 mei 2014 om 19.30 uur naar Het Hof van Assendelft voor een lezing. Hij vertelt en communiceert over zijn boek als het ware met de emoties van zijn personages en van de toehoorders. Hij houdt een zaal vol mensen op het puntje van hun stoel!

De kaartverkoop start op zaterdag 1 maart a.s. en iedereen die een toegangskaartje koopt in het museum krijgt voorafgaand aan de lezing om 18.30 uur een exclusieve rondleiding in de dan geopende boerderij 'Oost-Leeuwenstein'.

De kaartverkoop
start op zaterdag
1 maart

Normale prijs € 12,50, speciale Vriendenprijs € 10,00. De vriendenprijs geldt ook voor leden van de bibliotheek. Inclusief 1 koffie/thee bij aanvang.

Houdt u de website van het museum in de gaten!

Dini Heijden

Erfgoedkoepel Hoeksche Waard

Zesendertig museumrondleiders opgeleid

Op zaterdag 23 november 2013 werd een trainingscursus voor Hoeksche Waardse museumrondleiders succesvol afgesloten met een praktijkles op Tiengemeten. Zesendertig vrijwilligers lieten zich tijdens de meerdaagse rondleiderstraining onderwijzen en inspireren door Francesca Estourgie, die gespecialiseerd is in de presentatie van museumrondleiders. De rondleiders zijn verbonden aan vijf musea in de Hoeksche Waard: het Streekmuseum in Heinenoord, Museum Het Land van Strijen, Museum Het Oude Raadhuis in Oud-Beijerland en op Tiengemeten het Rien Poortvliet- en het Landbouwmuseum.

Theorieles in het Streekmuseum. Foto: Corrie Sonneveld

De eerste lessen werden gegeven in het Streekmuseum. De rondleiderscursus werd door Willy Spaan van de Erfgoedkoepel Hoeksche Waard georganiseerd als onderdeel van het programma Natuur-, Milieu- en Erfgoededucatie in de Hoeksche Waard, in samenwerking met Hoekschewaards Landschap en SOHW (Samenwerkingsorgaan Hoeksche Waard).

Willy Spaan: 'Dit is al de zevende cursus voor museumvrijwilligers in de Hoeksche Waard.

Eerder werd er door specialisten lesgegeven in het conserveren en presenteren van museumcollecties in het algemeen en specifiek van textiel, papier, hout en leer. Ook de kennis van de historische streekdracht, streeksieraden en merklappen werd verbreed. Vorig jaar kreeg een grote groep vrijwilligers van het Streekmuseum een dag lang les van drs. Wim Blok in het Leder- en Schoenenmuseum in Waalwijk, waarvan hij directeur is. De kunsthistoricus Wim Blok begon zijn carrière als vrijwilliger in het Streekmuseum Hoeksche Waard, waaraan hij opnieuw verbonden is als lid van de Museale Advies Commissie (MAC).

Momenteel krijgen de Hoeksche Waardse musea van de overheid de opgave om samen te werken en hun vrijwilligers te professionaliseren. Gelukkig gebeurt dat al geruime tijd en de onderlinge lijntjes zijn kort. Door deze gezamenlijke cursussen leren ook de vrijwilligers elkaar kennen, en kunnen ze het culturele erfgoed in de Hoeksche Waard nog beter voor het voetlicht brengen.'

Praktijkles in het Landbouwmuseum: Docent Francesca Estourgie op de rode Porsche tractor uit de jaren '50. Foto: Chris van Ballegooijen

TRAINING RONDLEIDERS:

hoe worden wij de gedroomde gidsen?

De kunst om in enkele minuten het niveau van een groep onbekenden in te schatten, hun interesse te peilen en dan met de juiste toon hen voor je te winnen

De kunst om in enkele minuten het niveau van een groep onbekenden in te schatten, hun interesse te peilen en dan met de juiste toon hen voor je te winnen. Kennis van zaken, enthousiasme, autoriteit, goede mimiek, duidelijk spreken, opletten dat je op de juiste plek gaat staan.

De moed zou je, goedwillende vrijwilliger die je bent, in de schoenen zinken als je hoort wat je allemaal moet doen en zijn om ooit de gedroomde rondleider te worden waar elk museum om zit te springen.

Maar het viel mee. De rondleiderstrainingen op 30 oktober en 6 november in het Streekmuseum te Heinenoord, waaraan tien rondleiders van ons museum deelnamen, betekenden vooral twee inspirerende avonden, waarop we veel hebben geleerd. We werden dan ook bijgelicht door iemand die zelf zo te zien allang de status van perfectie heeft bereikt, Francesca Estourgie van Sans Doute Présentations. Glimlach, houding, gebaren, beweging, stem- en taalgebruik, het zag er allemaal honderd procent goed uit. Haar college klopte van begin tot eind. Je kunt alleen maar hopen dat je daar ooit ergens bij in de buurt komt.

De trainingen waren in de persoon van Willy Spaan georganiseerd door de Erfgoedkoepel Hoeksche Waard als onderdeel van het programma Natuur-, Milieu- en Erfgoededucatie in de Hoeksche Waard, in samenwerking met Hoekschewaards Landschap en Samenwerkingsorgaan Hoeksche Waard. Behalve rondleiders van ons eigen Streekmuseum deden er ook mensen mee van het Landbouwmuseum Tiengemeten, het Rien Poortvlietmuseum, het Museum Het Oude Raadhuis in Oud-Beijerland en het Museum Het Land van Strijen. Voor de cursisten van Tiengemeten en het Land van Strijen werd op 23 november een derde les in het Landbouwmuseum gehouden.

De trainingen
waren in de
persoon van
Willy Spaan
georganiseerd
door de
Erfgoedkoepel
Hoeksche Waard

Avond één bestond uit een college waar Francesca, zoals ze zelf zei, vooral punten zou aansnijden die misschien vanzelfsprekend lijken, maar die in de praktijk toch vaak met voeten worden getreden. Zoals: per ongeluk met je rug naar een paar bescheiden mensen gaan staan. Of juist te veel aandacht geven aan gasten die nogal de neiging hebben op de voorgrond te treden. En vooral: in je enthousiasme veel te lang doorgaan. Drie kwartier, hooguit een uur, langer mag het niet duren, hamerde ze erin. En ze liet het ons voelen.

Op avond twee, de praktijkles, moesten we allemaal een korte presentatie geven. Ze ging maar door en door, tot wij na bijna anderhalf uur smeekten of we niet even konden pauzeren. Zo, nu voel je het zelf eens. Want het gekke is: als je zelf de rondleiding doet voel je meestal geen vermoeidheid, maar de (vaak niet meer zo jonge) volgelingen des te meer.

Als je zelf de
rondleiding
doet voel je
meestal geen
vermoeidheid,
maar de
volgelingen des
te meer

Het was niet alleen van Francesca, die bij ieders presentatie de mensen elkaar liet beoordelen en zelf nuttige aanwijzingen gaf, dat we leerden. Net zo goed viel er veel op te steken van de aanpak van verschillende collega's: ja, dat punt moet ik ook meer gaan benadrukken, ja die foto of dat voorwerp geeft een veel beter aanknopingspunt voor het verhaal dan de manier waarop ikzelf meestal begin. Belangrijkste was misschien wel de nieuwe impuls in enthousiasme. Want, zo was een van de hoofdlessen van Francesca, een juist en goed verhaal moet, maar meer nog gaat het om de manier waarop de mensen het beleven. Verdiep je in de vraag: wat verwachten ze en wat onthouden zij van zo'n rondleiding. En niet in de laatste plaats: zorg dat ze terug willen komen!

GEKEERDE GROND

Drie dames,
een meisje,
en vier heren
veranderden in
acht historische
personen

Van buitenaf leek tot voor kort weinig te gebeuren in boerderij Oost-Leeuwenstein. Tot ver in december was het zelfs bijna onmogelijk om zonder kleiklonten aan de schoenen naar binnen te komen, omdat het erf nog zo overhoop lag. Maar binnen in de twee gebouwen, de boerderij en het zomerhuis, gebeurde er van alles. Op de maandag voor Kerst was het een drukte van belang in de boerenschuur. Er werd driftig heen en weer gelopen tussen keuken, schuur en voorkamer. Gesjouw met grote lampen en schermen, hoge hoeden en lange jurken. Intussen veranderden drie dames, een meisje, en vier heren in acht historische personen.

„Waar gaat dit over?” zult u zich afvragen. Dit gaat over een belangrijk moment in de hele periode van herinrichting van de boerderij. Daarin spelen acht historische personages een hoofdrol: de (heren)boer en boerin, de winkelierster, arbeider, vakman, dorpsdokter, schoolkind en ambachtsvrouw. De personages verbinden de verschillende collectieonderdelen met elkaar en zorgen voor een rode draad door de gehele opstelling. Zo vormen de grote kast vol medicijnpotten, medische instrumenten en boeken, vijzel, dokterstas etc. samen de huisapotheek waar dokter Du Boeuff ‘vertelt’ over zijn werk als dorpsdokter in de Hoeksche Waard. Bij de kruidenierswinkel van Taselaar ‘ontmoet’ u zo dadelijk vrouw Taselaar in haar witte schort. De hele til, een gedeelte van de stal en de deel worden gewijd aan boer Gerrit Leeuwenburgh die hier daadwerkelijk heeft geboerd. Ik zal ze hier niet alle acht langsgaan, maar het laatste voorbeeld dat ik noem is het schoolkind: Suze Groeneweg, geboren en getogen in Strijensas. Zij groeide uit van onderwijzeres tot Tweede Kamerlid, de eerste vrouw in de Tweede Kamer in de geschiedenis van Nederland. Haar verhaal wordt in het museum letterlijk tussen de schoolbanken verteld.

Fotoshoot
met fotograaf,
grimeur,
studiolampen en
camera’s

Om deze acht personages een gezicht te geven zijn acht personen voor ons op de foto gegaan in passende dracht en met diverse accessoires. Het werd een heuse fotoshoot met fotograaf en een grimeur, studiolampen en camera’s. Wij hebben het zo getroffen met onze ‘fotomodellen’. Je moet het geduld maar hebben om meer dan een uur achter elkaar te poseren en daarbij soms tien keer dezelfde handeling uit te voeren. De fotograaf dacht zelfs dat hij met professionele modellen te maken had en vroeg ‘waar ik ze had gevonden’. Deze ‘professionele fotomodellen’ zijn of vrijwilliger bij het museum of zijn via vrijwilligers hiervoor gevraagd, namelijk: Annee Bos, Anneke Barends, Arie Biemans, Flip van Nugteren, Joyna Hitzert, Marjolein van der Stouw, Nel Slingerland en Tako Holster.

fotoshoot 23 december 2013 in boerderij Oost-Leeuwenstein

Het resultaat van deze dag ziet u vlak voor en rond de heropening van de boerderij in april. De portretten zullen op posters en in het museum te zien zijn.

Met deze dag sloten wij als het ware een heel museumjaar af. Een jaar van “Kijkjes achter de schermen” bij de collectie textiel, sieraden en genealogie; vier lezingen, tuinrondleidingen en diverse volgeboekte Boerderijenwandelingen. Voor kinderen hadden we naast schoolprogramma’s ook kinderknutselmiddagen in de vakanties en zijn we begonnen met het aanbieden van kinderfeestjes met oud-Hollandse spelletjes en een speurtocht. Dit jaar was ook het eerste jaar van de mini-exposities in de grote kast in de entreehal van het Hof van Assendelft. In het najaar startte onze maandelijkse column in Het Kompas, waar diverse vrijwilligers aan meeschrijven onder redactie van Alie ‘t Hooft.

En niet te vergeten de Vriendendag op 12 oktober. Een heel gezellige en goed bezochte dag, waarop alle vrijwilligers-werkgroepen konden laten zien wat zij nou allemaal voor taken uitvoeren binnen het museum. U heeft toen wellicht de groep fotografen en scanners ontmoet of de groep Adlib. Zij zorgen al minstens zeven jaar voor de continue digitale registratie en documentatie van onze ca. 30.000 objecten tellende streekhistorische collectie. Een enorme klus, waarvan dankzij hun inspanningen al bijna het eind in zicht is. Ik verwacht dat we in 2014 ons museum als Erkend Museum kunnen laten registreren.

Mini-exposities
in de grote
kast en de
maandelijkse
column in
het Kompas

Ik verwacht
dat we in 2014
ons museum als
Erkend Museum
kunnen laten
registreren

Die mijlpaal zullen wij grotendeels te danken hebben aan de groep Adlib (collectiebeschrijving), fotografen, scanners, textiel en sieraden en de groep ICT. Zo ziet u maar wat er zoal voor of achter de schermen gebeurt in het streekmuseum. Ook al lijkt er van buitenaf misschien weinig te veranderen.

Gekeerde grond rond boerderij Oost-Leeuwenstein december 2013

In het zomer-
huis van Oost-
Leeuwenstein
zit sinds
8 januari 2014
de vestiging
Heinenoord
van de
Bibliotheek
Hoeksche Waard

Intussen zijn de werkzaamheden aan het terrein rond de boerderij zo ver gevorderd dat wij niet meer met klei aan onze schoenen naar binnen hoeven lopen. Gelukkig maar, want behalve voor ons is dat ook prettig voor de leden van de bibliotheek in Heinenoord. Zij kunnen sinds 8 januari 2014 hun boeken ophalen en terugbrengen in het zomerhuis van Oost-Leeuwenstein. Daar zit nu de vestiging Heinenoord van de Bibliotheek Hoeksche Waard. Onze samenwerking wordt een stuk nauwer dankzij deze inhuizing. Als 'knooppunt in de Hoeksche Waard' vind ik dat goed passen bij het museum. Er is alvast één mooi project ontstaan binnen deze samenwerking, namelijk de lezing van Jan Brokken op 1 mei a.s. In het artikel van Dini Heijden elders in dit Bulletin leest u daar meer over.

Het land herboren

De gekeerde grond op het terrein rond de boerderij laat HW Wonen, eigenaar van de boerderij, bestraten door PJJ Tuinspecialist volgens het ontwerp van Marco van Wetten van Ars Virens.

Marco heeft met veel onderzoek naar de geschiedenis van de boerderij en haar omgeving een compleet en passend ontwerp gemaakt - geheel pro deo - voor erf, bestrating en tuinen van de boerderij. De bestratingswerkzaamheden zijn het begin van de uitvoering van dit ontwerp. Uiteindelijk hopen wij het gehele plan te kunnen realiseren, en daarmee 'het land' rond de boerderij als het ware 'herboren' te laten zijn.

Marco van Wetten blijkt behalve een goede landschaps- en tuinarchitect ook een landschapsdichter te zijn. Ik sluit dit artikel dan ook graag af met het gedicht dat hij ons samen met zijn Nieuwjaarsgroet stuurde, waarin hij heel treffend het land in de Hoeksche Waard beschrijft.

Nieuwjaarskaart Marco van Wetten, Ars Virens

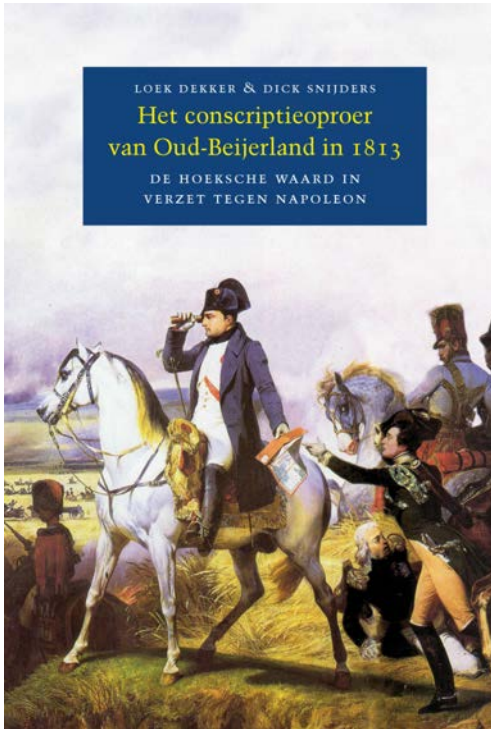
Belle van den Berg,
Directeur Streekmuseum Hoeksche Waard

Het terrein rond
de boerderij
laat HW Wonen
bestraten
door PJJ
Tuinspecialist
volgens het
ontwerp van
Marco van
Wetten van Ars
Virens

DE HOEKSCHE WAARD

---

in verzet tegen Napoleon

Ruim 200 jaar geleden, tijdens de Franse bezetting van Nederland, ontvangt Napoleon in zijn werkkamer in het palais des Tuileries in Parijs een rapport uit Amsterdam. Het is geschreven door Charles François Lebrun, de gouverneur-generaal van Holland, en gedateerd 22 februari 1813. Lebrun maakt melding van een oproer in de Hoeksche Waard tegen de conscriptie – de verplichte werving van soldaten voor het Franse leger. Er worden Franse soldaten ingezet en er vallen doden. De gebeurtenissen in Oud-Beijerland zijn zo belangrijk dat ze direct aan Napoleon gerapporteerd moeten worden. Over het oproer van 21 februari 1813 schreven historicus Loek Dekker en Dick Snijders een boek.

Loek Dekker leest tijdens zijn studie het boek van de Engelse historicus Simon Schama over de Franse tijd in Nederland: *Patriots and liberators. Revolution in the Netherlands, 1780-1813*.

Een korte vermelding van Schama over Oud-Beijerland maakt hem nieuwsgierig. In de jaren die volgen gaat Dekker op zoek naar relevant archiefmateriaal en gedrukte bronnen over de gebeurtenissen in 1813.

In 2013 is het precies 200 jaar geleden dat het oproer heeft plaatsgevonden. Een geschikte aanleiding om een reconstructie te publiceren van de opstand tegen het Franse gezag. Het artikel verschijnt in *Beijerlandsche Berichten*, het blad van de Historische Vereniging van Oud-Beijerland. Door de publicatie komt er ook aandacht voor de dramatische gebeurtenissen van februari 1813 in de lokale media.

Dick Snijders is verbonden aan het Documentatiecentrum van het Streekmuseum Hoeksche Waard. Hij leest dat de namen van de tijdens het oproer gevallen doden niet bekend zijn en stelt Dekker voor hun namen te achterhalen. Van het een kwam het ander.

Beiden zijn de archieven ingegaan en uiteindelijk resulteert hun
spuurwerk in de uitgave Het conscriptieoproer van Oud-Beijerland in
1813. De Hoeksche Waard in verzet tegen Napoleon.

In deze uitgave geven Loek Dekker en Dick Sniijders een uitgebreid
antwoord op de vraag wat er precies gebeurt tijdens het
conscriptieoproer van Oud-Beijerland, een dag die bekend is geworden
als 'Stokjesdag'. De gebeurtenis wordt in het kader geplaatst van de
Franse tijd in Nederland (1795-1813). Het oproer van de Hoeksche
Waarders heeft de Franse gezagsdragers intensief bezig gehouden. Ook
aan de Franse reactie wordt daarom uitgebreid aandacht besteed. De
lezer komt tevens te weten wie de doden van 'Stokjesdag' zijn en wie
de Franse overheid heeft gearresteerd en gestraft voor hun aandeel in
het oproer.

In de bijlagen staan de namen van alle Hoeksche Waarders die verplicht
waren te loten op 21 februari 1813 en de namen van de
Oud-Beijerlanders die in de periode 1811-1814 in Franse dienst zijn
geweest. De tekst is toegankelijk geschreven, voorzien van illustraties
en geschikt voor iedereen die geïnteresseerd is in de geschiedenis van
de Hoeksche Waard en in de Napoleontische tijd.

Aanbevelingen voor Het conscriptieoproer van Oud-Beijerland in 1813:
'Buitengewoon levendige geschiedschrijving. Onmisbaar voor een goed
begrip van de Franse bezetting en de gebeurtenissen in november 1813'
- Dr. Jeroen van Zanten, Universiteit van Amsterdam. Auteur van Koning
Willem II, 1792-1849 (2013).

'Een grondige bronnenstudie die een dramatische regionale gebeurtenis
in de Franse tijd wel heel dichtbij brengt, zeker voor een afstammeling
van een der dodelijke slachtoffers van een regime dat op zijn laatste
benen liep' - Prof. dr. Fred van Lieburg, Vrije Universiteit Amsterdam.
Auteur van De wereld in. Het Nederlands Bijbelgenootschap 1814-2014
(2014).

Het boek telt circa 150 pagina's. De prijs van deze fraai vormgegeven
uitgave bedraagt, onder voorbehoud, 18,95 euro. De oplage is beperkt.
Het boek zal vanaf 21 februari te koop zijn in de museumwinkel van het
Streekmuseum. Het kan ook besteld worden via oproer1813@live.nl of
telefoonnummer 0186617464.

AANWINSTEN

Van de aanwinsten die in het tweede halfjaar van 2013 zijn verworven en ook administratief zijn afgehandeld volgt hier een lijst. Bestuur en directie van de Stichting Streekmuseum Hoeksche Waard zeggen de schenkers van zoveel mooie nieuwe collectie nummers hartelijk dank.

- via mw. T. van den Berg-Been: houten kabinetje voor het opbergen van turf, 19e-eeuws kerkboekje met zilverbeslag.
- via dhr. Annee C. Bos: ets met gezicht op de kerk van Numansdorp, 1980.
- via mw. H.M. Dikker-Flohil en mw. P.D. Mul-Bode: zilveren gedenkplaatje t.g.v. het 25-jarig jubileum van dokter Cornelis Flohil als huisarts te Numansdorp en zilveren beker met schotel t.g.v. zijn 40-jarig ambtsjubileum (1886-1926).
- via mw. J.C. Gambon-de Vos: 61 nummers, afkomstig van mw. Dina Pietertje Leeuwenburgh, geboren in 1900 te Heinenoord, o.a. messing beddenpan, messing glazenspuit, roodkoperen warmwaterketel op mahoniehouten standaard, ijzeren documentenkist en antieke reiskoffer, beide met archiefstukken betreffende de familie Leeuwenburgh, kist met opschrift 'As. Leeuwenburg Heinenoord', gebeeldhouwde eiken stoof, drie fotoalbums met portretfoto's, een 40-delig kinderservies, een doopjurk, porseleinen koffiekopjes met gelegenheidsopschriften.
- via Mr. E. Harinck: een houten klompen- c.q. laarzenrek, een paar lederen baggerlaarzen, een kamergemak met originele emmer.
- via dhr. E. Papilaja: een paar 19e-eeuwse lederen herenschoenen afkomstig van molenaar Kluit te Goidschalxoord.
- via mw. A. de Ronde-Schelling, van de 'Vereniging van Boerinnen en Andere Plattelandsvrouwen': een voorzittershamer met de jaartallen 1931-1951, diverse archiefstukken.
- via mw. E.H. Soeters-Haanskorf: een vijftiendelig kinderserviesje met agrarische tafereeltjes, een kindernaaimachientje van ca. 1930.
- via dhr. M.H. Weeda: een schietonklaar gemaakte pistoolmitrailleur, merk Stengun; dit was het persoonlijk wapen van de schenker als lid van de 5e Sectie van de Binnenlandse Strijdkrachten in 1944-'45 (eerder: de Knokploeg Zinkweg).
- via dhr. G. Zevenbergen: antieke strijkijzer met warmtewisselaar.
- via dhr. W.J.G. Zijlstra: de originele afscheidsbrief van Arie van der Stel (19-2-1941) en de kopie van idem van Arie van Steensel (18-2-1941); met drie anderen door de Duitsers ter dood gebracht na het helpen van een Britse piloot te Greup.

GENEALOGIE & STREEKHISTORIE

Het aantal bestanden, gemaakt na bewerking van de originele bronnen en op de computers van het streekmuseum te raadplegen, is uitgebreid met:

- Oud-Beijerland Oud Rechterlijk Archief,
inv.nr. 77; 2-8-1748 t/m 11-7-1766
Conditioes van verkoop van tienden

- Oud-Beijerland Oud Rechterlijk Archief,
inv.nr. 78; 6-1-1652 t/m 28-11-1710
Scabinale akten (transporten, procuraties, attestaties,
verbalen enz., ook dingtalen)

- Oud-Beijerland Oud Rechterlijk Archief,
inv.nr. 80; 2e deel; 16-3-1779 t/m 23-5-1787
Scabinale akten (transporten, procuraties, attestaties,
verbalen enz., ook dingtalen)

- Oud-Beijerland Oud Rechterlijk Archief,
inv.nr. 81; 30-5-1788 t/m 6-5-1794
Scabinale akten (transporten, procuraties, attestaties,
verbalen enz., ook dingtalen)

- Oud-Beijerland Oud Rechterlijk Archief,
inv.nr. 82; 27-5-1795 t/m 18-7-1810
Scabinale akten (transporten, procuraties, attestaties,
verbalen enz., ook dingtalen)

- Piershil Oud Rechterlijk Archief,
inv.nr. 5; 21-5-1662 t/m 24-5-1709
Registers houdende aantekening van opdrachten,
schuld- en giftbrieven, huurovereenkomsten, taxaties en
verkoopvoorwaarden

- Heinenoord Oud Rechterlijk Archief,
inv.nr. 64; 4-10-1745 tot en met 16-10-1805
Verzoeken om taxatie

- Heinenoord Oud Rechterlijk Archief,
inv.nr. 65; 22-4-1620 tot en met 17-6-1682
Akten van besteding

Nieuwe genealogieën/kwartierstaten die op de computers van het Streekmuseum zijn te raadplegen:

Olree, Kwartierstaat -

Dwarswaard

Olree, Parenteel van Meeus Cornelisse -

Aanwinsten voor de bibliotheek "Streekgenealogieën":

SG 1418

"Het boek Meijnster – Voorouders en nakomelingen van Jan Meijnster en Pietertje Cornelia Visser" door Margie Fuit-Overduin

SG 1419

"Stamreeks familie Schippers, deel 1 Sint-Anthoniepolder" door Wim Schippers

SG 1420

Huwelijken en geboorten uit DTB en Burgerlijke Stand 1623-1940 van de namen Aardoom t/m Gravendeel uitgewerkt in gezinsstaten

SG 1421

Lidmaten te Mijnsheerenland in 1682 en diaconierekeningen 1703

SG 1423

Van den Donk

SG 1424

"Van eenen stam, Afstammingsreeks Van Heijzen en van Eijsden" door L. Helms van Eis, deel 1 t/m 3

SG 1425

Familiegegevens Ouweleen-Veldhoen

SG 1426

Bil

(SG 1422 is nog "open")

Aanwinsten voor de bibliotheek "Streekhistorie":

S 1632

Programmaboekje "Nieuw-Beijerland 400 jaar 1582-1982"

S 1633

Correspondentie ds. Van Harreveld over Ned. Herv. Kerk Heinenoord

S 1634

"Verzetsmensen vernoemd in Vrijheidsakker" door A.M. Overwater

S 1635

"De ramp van 1-2-1953" door Leen Naaktgeboren

S 1636

“Geschiedenis kerkorgels van Mijnsheerenland” door Herman Lammers

S 1637

“Uit Beijerland voorjaar 2013”

S 1638

Gegevens over Annie M.G. Schmidt

S 1639

“Om ’t steene paert” door Barend de Graaff

S 1640

“Werkend wacht ik” door Barend de Graaff

S 1641

“Het standbeeld” door Barend de Graaff

S 1642

“Hermen van Garderen” door Barend de Graaff

S 1643

“Bestek en voorwaarden voor het bouwen van een landhuis voor rekening der familie P. Leeuwenburgh Jzn te Heinenoord”

S 1644

“Het fort aan de Buitensluis”, scriptie Frederike Winde

S 1645

“200 Jaar Koninkrijk en einde Franse tijd 1813”. Gegevens van mini-expositie gehouden november/december 2013

S 1646

“Soldaten van Toen” door Kees Chevron

Peter van Hulst

DIALECTEN HOEKSCHE WAARD

Nieuwe Franse woorden in het Hoeksche Waards dialect

In de Franse tijd (1795-1813) waren de Zeven Verenigde Nederlanden bezet door de Fransen. Er zijn in deze korte periode tamelijk veel Franse woorden in ons dialect binnengedrongen (Franse leenwoorden). Dit was het gevolg van het feit dat het Frans toen veel rijker aan woorden was dan ons primitieve dialect. De woorden werden daarbij fonetisch (naar de klank) overgenomen. Een goed voorbeeld is het Franse leenwoord *filtekotse* dat van de Franse woorden *fil d'Écosse* (Schots garen) is afgeleid.

Filtekotse is dus een Frans leenwoord dat uitgesproken wordt op z'n Hoeksche Waards. Zo waren *filtekotse kousen* witte glimmende katoenen dameskousen van Schots garen, die na de Tweede Wereldoorlog door nylonkousen zijn verdrongen. Zie pag. 105 van het Hoeksche Waards Woordenboek. Hierin zijn al veel Franse leenwoorden opgenomen.

Van tijd tot tijd duikt er een geschrift op waarin veel Franse leenwoorden voorkomen die nog niet in het dialectwoordenboek zijn opgenomen

Van tijd tot tijd duikt er een geschrift op waarin veel Franse leenwoorden voorkomen en die nog niet in het dialectwoordenboek zijn opgenomen. Dit is ook het geval met de leenwoorden in onderstaand gedicht, dat omstreeks 1939 door een Klaaswaalse auteur is geschreven.

De afkomst van de leenwoorden vindt u in de lijst na het gedicht.

De Fransche Tijd

Bij strenge winterkou kwam 't groote Fransche leger -
wat nimmer had gekund - te voet naar Buitensluis.
Men zag den vreemdeling als geweld- en onrustpleger,
maar moest hem - als de zwakste - dulden in zijn huis.

Die niet meer kon naar d' eisch in 't zusterdorp geborgen,
zond men naar 't Noorden heen. Zoo moest men in Klaaswaal
oók voor een groote schare *Sansculotten*¹ zorgen.
Dat vond men in het dorp van *Preesman*² een schandaal.

Het *rekwireeren*³ hield niet op, maar zonder centen;
men kreeg slechts *assignaat*⁴ of *bon*⁵ voor wat gaf.
Zoo kon men op het dorp geen Franschgezindheid enten,
Den Franschen nam 't koren, wij behielden 't kaf.

Maar ondanks de armoe, die er heerschte bij de menschen,
ging men zoo goed als moog'lijk met de Franschen om.
't Verstaan liet in 't begin natuurlijk wat te wenschen,
't begrijpen ging aanvankelijk nog stil en stom.

De Franschman leerde al gauw een beetje Hollandsch spreken,
al was het ook een vreemd en raar *gekoeterwaal*⁶.
De burger ook nam dra het woord in plaats van 't teeken,
ging zich verstaanbaar maken in de Fransche taal.

Zoo kon het dialect van 't dorp wat woorden krijgen,
die men in vele plaatsen van ons land niet kent.
't Gebruik van zuiver Hollandsch gaat vandaag weer stijgen,
maar veertig jaar geleden was men 't zóó gewend:

Een *staaltje*⁷ noemde grootmoe *schanspeljoentje*⁸.
Wat weinig was, was niet de *penne*⁹ weerd.
Een *poelpetaat*¹⁰, dat was bij haar een soort van hoentje.
De beste appel werd voor mij *gedisteneerd*¹¹.

We gingen spelen bij den smid in de *travalje*¹²,
en niemand zei *altijd*, maar ieder zei *toezjoer*¹³.
Wie niet fatsoenlijk was behoorde bij 't *kanalje*¹⁴.
Een *molik*¹⁵ was een vogelschrik bij ied'ren boer.

Daarmee heb ik een enkel voorbeeld hier gegeven
van Fransche woorden in de
oud-Klaaswaalsche spraak.
Het dialect is zoozeer met het Fransch doorweven,
dat 'k niet *kompleet*¹⁶ kan zijn en er een eind aan maak.

Toen na haast twintig jaar den Franschman was vertrokken,
nam de gedrukte stemming langzaam aan een keer.
Wel stak men in de schuld en zat men met de brokken,
Maar 't lijden was voorbij, de vrijheid keerde weer.

Verklaring der leenwoorden:

¹ sansculotten	bijnaam van het gewone Franse volk; zonder kniebroek (sans culotte) van de adel
² Preesman	in de Franse tijd chirurgijn te Klaaswaal
³ rekwireren	vorderen (<i>requérir</i>)

De Franschman
leerde al gauw
een beetje
Hollandsch
spreken,
al was het ook
een vreemd
en raar
gekoeterwaal

Daarmee heb
ik een enkel
voorbeeld hier
gegeven
van Fransche
woorden
in de oud-
Klaaswaalsche
spraak

⁴	assignaat	toewijzing, dagvaarding (<i>assignation</i>)
⁵	bon	bewijs (<i>bon</i>)
⁶	gekoeterwaal	Franse krompraterij (<i>Waaals = Frans</i>)
⁷	staaltje	voorbeeldje (Nederlands: <i>monstertje</i>)
⁸	schanspeljoentje	kledingpatroontje (<i>petit échantillon</i>)
⁹	penne	moeite (<i>peine</i>)
¹⁰	poelpetaat	parelhoen (<i>poule-pintade</i>)
¹¹	gedisteneerd	bestemd (<i>destiné</i>)
¹²	travalje	hoefstal (<i>travaille</i>)
¹³	toezjoer	altijd (<i>toujours</i>)
¹⁴	kanalje	lage volksklasse (<i>canaille</i>)
¹⁵	molik	vogelverschrikker (Hebreeuws: <i>molekh</i>)
¹⁶	kompleet	volledig (<i>complet</i>)

Hoe klaaine Cees onbedoeld de wacht hieuw bij een loeiende kachel

door Nel Andeweg-van Brakel

dialectvertaling: Arie Biemans

(ook het hierna volgende dialectverhaal)

‘t Was een gezellig, med olie gestookt potkacheltie dat heerlijk brandende onder de gezellige schouw in d’n hoek van de keuke. Maor ‘t wou nied altijd vlotte az ik ‘t mette luciver aïstak. Dan moz ‘k een hōôp geduld opbrenge en dat kon niet, want brande of nie brande dat wier wel moeilijk, omdat d’n aïvoer van olie geweun deurging as ‘t aïsteke nie gelijk wou lukke.

Op ‘n kouwen ochend was ‘t weer zōô ver. We mozze nog an taefel om te ete en klaaine Ceessie mos hōôgnôôdig een grōôte booschop doen op ‘t potjie en dà kon nie wachte.

Toen toch voor d’n eerste keer de kachel an mos op tie kouwen ochend van d’n herrest, ging ‘t weer mis. D’n olie vatte gēên vlam en nae lang tobbe waster aaindelijk vuur. Deur de toevoer van extra olie begon ‘t kacheltie zōô te loeie, dà me d’r bang van wiere. Binne blijve med alle kindere vong ik te gevaerlijk dus ik dreef ze zōô gauw mogelijk naer buitene.

Daervandaen keek ik bang naer de schoorstēên of tie nied in brand zou gaon. Maor d’r beurde gelukkig niks.

Nae een hortie in de kou buite wouwe me graeg weer naer binne en ‘t krōôst kreeg ok wel trek in de boterhamme. Toen me binne kwamme klonk t’r een stemmechie onder de taefel vandaen:

Deur de toevoer van extra olie begon ‘t kacheltie zōô te loeie, dà me d’r bang van wiere

‘De kachel maak nou gêên leve meer hoor; ‘t is nou lekker werrem!’
Dat was Cees op z’n potjie, die vaailig onder de taefel geschove was en die wij in óóñzen angst glad vergete waere. ‘Ik bin klaor’, zee-die en ik koñ z’n koñtjie ofvege.
Hij hà te wacht gehouwe en wij hadden ‘m onder de taefel geenêês gezien. Toen heb ik ze maor allemael extra lekkere boterhamme gegeven omdà Cees dien dag óóñzen held was.

‘Ik bin klaor’,
zee-die en ik koñ
z’n koñtjie ofvege

Zwarte sokke mè rooie stoppe

‘t Was tijdes de bezetting deur de Duisers een slechte tijd voor de voedselv’rziening; alles liep over de distrebusie en ok textiel, kole en bekant alles was opte bon. We hàn ‘n grôôt gezin en daerom kregte me veul bonkaorte. Daer waere klaaine gezinne wellis jeloers op. Die hàn nie zoveul te besteje met heulie paor bonnechies. Maor ok voor óóñs was ‘t altijd al rekene en nog ‘s overrekeke geweest.

Vaoder hà land en daerop hattie ok een moestuin. Een mêêt terrow was ruim genog om voor je aaige brôôd te kenne zurrege en groentes en arrepels haddeme volop. Vedder viste vaoder op paeling en ome Dirrek was jaoger en die kwam nogal ‘s langs med ‘n haos. Rijk waere me niet maor we hadde genog te ete. Oóñze ouwers waere altijd gastvrij geweest en dat was in de bonnetijd zeker nie minder geworde. Familie uitte stad, ete en slaepe, kerremisbedde opte grond, dat kon allemael.

Familie uitte
stad, ete
en slaepe,
kerremisbedde
opte grond, dat
kon allemael

Broer Cees was verzekeringagent en de inspecteur van die maoschappij kwam steeds meer langs. En netuurlijk at-ie dan mee. Dan kwamme de beste borde op taefel en ‘t êênigste daomaste taefelklêêd wier dan uitte kast gehaald. De kindere mogge dan netuurlijk nie morse en dat was wel een moeilijken opgaef. Mêêstal ging alles goed en moeder sloofde d’r aaige uit om alles voor mekaor te krijge. Gêên errepels mè kerremellek achteran, maor pudding mè bessesap. ‘t Was wel van gaaitemellek, maor dat proof dien inspecteur mess’n mooie añgemete pak niet. Nae ‘t ete zee-die altijd dankbaor dattie vorsteljik gegete had.

‘t Was een hêël aerdige man en d’r ging altijd wel een zak errepels en een zakkie bôône naer Rotterdam, tege de normale vaailingprijs.

Alles wier in d’n auto gelaoje en hij kwam binne om ofschaaid te neme en moeder liet ‘m uit. Maor toen gebeurde ‘t... D’r stinge klompe neffe ‘t stoepie en daer hà meneer effe nied añ gedocht.

D’r ging altijd
wel een zak
errepels en een
zakkie bôône
naer Rotterdam

Hij struikelde
en kwam mess'n
hôôd tusse de
spijle van 't hek
terecht

Hij struikelde en kwam mess'n hôôd tusse de spijle van 't hek terecht. 't Leken net oftie in de schandpaol hing.

't Was koddig om te zien, maor vaoder kon 'm zonder te lache bevrijde. Z'n schoene waere bij 't valle uichegaon en toen zag moeder de rooie stoppe iñ z'n zwarte sokke. Zôô kwam ze d'r gelijk achter dattie deftige meneer een vrouw had die gêên zwarte wol gehamsterd had. Van toen of an maakte ze d'r aaige ok gêên zurrege meer aster êên van de kindere een bietjie morste opter mooie daomaste taefellaeke. 't Wier nie z'n leste bezoek, want hij kwam maor alste graeg en dan at-ie altijd mee.

Wel moste in 't vervolg de kloppe netjies tege de muur...

Bestuur Werkgroep Dialecten:

Voorzitter: J. 't Hooft, Schoolweg 29, 3281 AP, Numansdorp,
tel. 0186-651412, e-mail: hoonum@upcmail.nl

Secretaris: Chr. den Boer, Lindenlaan 28, 3286 XJ, Klaaswaal,
tel. 0186-572892, e-mail: chris.lenie@hetnet.nl en A.W. Biemans

Penningmeester: mw. M. van der Stouw, Westdijk 71, 3271 LL, Mijnsheerenland,
tel.: 0186-603076, email: mvdstouw@hetnet.nl

Contactpersoon: A.W. Biemans, Vierwiekenplein 63, 3262 AP, Oud-Beijerland.
tel.: 0186-613461, email: arie@biemans1.demon.nl

DE VRAGENRUBRIEK

Iedere vriend(in) van het Streekmuseum kan één of meerdere genealogische of streekhistorische vragen betreffende de Hoeksche Waard insturen.

Met enige regelmaat komen vragen binnen die geen betrekking hebben op de Hoeksche Waard, deze komen niet in aanmerking om geplaatst te worden in het Bulletin.

Antwoorden

Er zijn geen antwoorden ontvangen.

Nieuwe vragen

648.

Gooris Leendertsz, jm. van Barendrecht, tr. Barendrecht 1625 Neeltge Cornelis, jd. van Heinenoord.

Hieruit:

Grietge, ged. Barendrecht 30-05-1627. Get.: Jan Ariensz (Clouw?), Salomon (Clouw?) en Maritge Leendertsdr. (Gooris).

Gevraagd: informatie over de familiegroep Gooris Leendertsz.

649.

De schrijfster Gerda van Wageningen gaat een trilogie schrijven waarin zij het een en ander wil vertellen over de vlasteelt in de periode vanaf 1910 tot ongeveer de Tweede Wereldoorlog. Ze heeft hiervoor al veel informatie verzameld, maar zoekt nog naar verhalen van mensen die vóór de Tweede Wereldoorlog in een vlasfabriek hebben gewerkt.

Wellicht leven er nog mensen die daarover kunnen vertellen, of kennen (klein)kinderen hun verhalen.

Gevraagd: reacties.

650.

Jan Leendertszn Spruijt, geboren rond 1660, zn. van Leendert Appolonijs Spruijt, geb. 1628, en Pietertje van der Does, geb. 1634 te Ridderkerk.

Gevraagd: de grootouders van Jan Leendertszn Spruijt (Spruyt).

651.

In het boek van A.P van den Hoek 'Boerderijen en hun bewoners in de Groote Waard' staan twee schilderijen van Arij Steenberg en Lijntje Kranenburg afgebeeld (van de hoeve aan de Wielweg 4 te Strijen).

Gevraagd: is er iemand die weet of deze schilderijen nog bestaan?

652.

Adrianus Lammert Verschoor, geb. Heinenoord 1912, overl. 1995, zn. van Hendrik Verschoor (1866-1947) en Lena Muilwijk (1870-1942)

Het gezin Verschoor-Muilwijk woonde aan de dijk, keken op de Maas en woonde naast mensen met de naam Van Buuren.

Gevraagd: waar woonde het gezin? Waar heeft Hendrik gewerkt?

Meer gegevens over het voorgeslacht van Hendrik Verschoor en Lena Muilwijk.

653.

Adrianus Lammert Verschoor, geb. Heinenoord 1912 heeft gewerkt als bakker bij de bakkerij van Erkel aan de Dorpsstraat te Zuid-Beijerland.

Gevraagd: heeft iemand een foto van die winkel?

Antwoorden en vragen aan:

P.W. van Hulst

Zevenbergsedijkje 87

3079 DP Rotterdam

e-mail genealogie@streekmuseumhw.nl

Peter van Hulst